

Het was nacht en we reden langs de bergen die het helderste en breedste zicht op de zeven oude hemelen boden.

Zo'n duizend jaar voor de geboorte van Christus liep Zarathustra in deze omgeving en dacht hij na over de wereld. Ergens hoger in een van deze bergen, vlak bij de plek waar ik geboren ben, is een diepe grot waar hij naartoe ging om zich in alle rust te bezinnen. Die grot staat bekend als Zarathustra's spelonk.

De ingang van deze grot biedt een weids uitzicht op de hemel waar hij de sterren observeerde.

Hij heeft het gewelf en de wanden van die grot beschilderd met afbeeldingen van sterren, de planeten, de maan en de zon. Later, toen hij profeet werd, heeft hij de volgende eerbetuiging als gebed in zijn heilige Avesta opgenomen:

Ahura Mazda, ik vraag u vanuit de bodem van mijn hart.

Geef antwoord op mijn vragen:

Wie heeft deze mysterieuze wereld bedacht?

Wie is degene die de zon en de sterren op hun pad geholpen heeft?

Wie is degene die de maan soms vol en soms halfvol en soms half-half toont?

Ahura Mazda, er zijn nog meer vragen die me bezighouden:

Wie houdt de aarde vast van beneden zodat hij niet valt?

Wie waakt over de sterren zodat ze niet op de aarde vallen?

Wie is de maker van water en planten?

Wie is degene die een vaart aan de wind en de wolken geeft?

Ahura! Ik vraag u, wie is de schepper van dit levengevende licht?

Wie is de bedenker van de nacht en de nachtrust?

Wie heeft de ochtend bedacht?

Ahura Mazda, ik heb nog veel meer vragen.

Tot uw antwoord betuig ik lof voor zo veel schoonheid die ik mag bewonderen.

In de stilte van de bestelwagen dacht ik aan Zarathustra die ooit langs die rotsen wandelde. En ik dacht aan die buitengewone witte koe die in de bagageruimte stond en door wiens gewicht de bestelwagen met moeite de hellingen op reed.

Het was geen gewone koe, maar een koe die me aan een koe uit sprookjes deed denken, of een koe die uit de gebeden van Zarathustra tevoorschijn was gekomen, de koe die bij God was: 'Wij hebben jou voor hen geschapen die op de viervoeters passen en voor degenen die hun weilanden verzorgen.'

Ik was met die gedachten bezig toen de chauffeur zei: 'Wat zoekt meneer in de bergen in de nacht? Zaken natuurlijk.'

'Nee, geen zaken, ik ga mijn moeder bezoeken,' zei ik.

'Wat een goede daad,' zei de chauffeur. 'U ziet er niet uit als een inwoner van Ghazeran.'

'Nee, nee. Er reden geen bussen, daardoor belandde ik in Ghazeran,' zei ik.

Ik was geen Koerd, ook had ik geen accent van de regio Hama-

dan, en vooral mijn gereserveerde houding zal de man nieuwsgierig hebben gemaakt. Maar ik had geen zin om zijn vragen te beantwoorden, daarom zei ik: 'Die koe! Hoe kom je aan zo'n koe?'

'Ze is niet van mij, ik vervoer haar. Volgens mij komt ze van over de grens, zulke koeien kennen we hier niet. Ik vervoer haar in opdracht van een veebedrijf.'

'Eigenlijk kenden we hier helemaal geen koeien, ook amper melk. Een koe in de bergen was zeldzaam,' zei ik, 'pas als we ziek waren, kregen we een glaasje melk als medicijn.'

'Niets veranderd,' zei de chauffeur. 'In ons dorp woont een rare oude man die met niemand contact heeft, maar hij heeft wel een koe in zijn kelder. Niemand begrijpt hoe hij die koe langs die trappen in de kelder heeft gekregen. Zijn vrouw, een bejaarde, verkoopt melk in kleine potjes op het dorpsplein. Jonge moeders kopen haar potjes voor hun kinderen, ze denken dat het genezend is.'

In een bocht kantelde de bestelwagen een beetje, de man riep: 'Allemachtig! Als we nu maar niet in de vallei vallen met die koe.'

Hoe hoger we reden, des te moeilijker het werd en de man vreesde dat zijn bestelwagen het straks niet meer trok. Waar hij bang voor was, gebeurde, want bij de volgende bocht maakte de motor van zijn bestelwagen een loeiend geluid en wilde hij niet meer verdergaan. De chauffeur vroeg me of ik wilde uitstappen, zodat de auto wat lichter werd.

Ik stapte uit, maar het mocht niet baten.

'Als je de auto aanduwt,' riep hij.

Ik duwde de bestelwagen, terwijl de koe me met grote ogen aankeek.

Maar mijn duwen mocht ook niet baten.

'Laat maar,' riep de man en hij stapte uit.

We keken hoe ver we waren. De lichtjes van Djirya brandden in de verte.

‘De koe moet eruit,’ zei de chauffeur.

Met moeite hielpen we de koe met uitstappen.

‘Even iets bedenken,’ zei de chauffeur. ‘Als u een beetje rustig aan met de koe naar het dorp loopt, ga ik de eigenaar waarschuwen.’ En hij reed weg.

Ik had geen keuze, pakte het touw dat om de nek van de koe hing en trok eraan. De koe volgde me in het licht van de sterren.

Ik had alles verwacht tijdens die reis, maar niet dat ik met een koe door de bergen zou lopen.

Ik klom een uur tegen de heuvels op, vergezeld van die zware stappen van de koe, de chauffeur keerde niet terug. Een hond had ons gezien en waarschuwde met zijn geblaf de andere honden voor deze ongewone verschijning langs de weg.

We waren vlak bij het dorp toen een groep honden ons tegemoet rende. Ze blaften hard, alsof het dorp in gevaar was. Daarna kwamen er nog meer honden tevoorschijn, van alle kanten, ze sprongen van de rotsen en renden naar ons toe.

Ik schrok, maar de koe keek ze onverschillig aan. De honden blaften, maar ze durfden niet dichterbij te komen.

Met een aantal honden achter ons en een aantal voor ons naderden we het dorp.

Djirya was een eenvoudig dorp. Mijn familie woonde iets hoger in de bergen, zodat we geen burens hadden.

Het dorp bestond uit een dorpsplein met een moskee en een theehuis, een slager, een paar kruideniers, een kapper, een basisschool en een hamam die ’s morgens door mannen werd gebruikt en de rest van de dag door vrouwen.

Nu, door het geblaf van de honden, waren er wat oude man-

nen naar buiten gekomen om te kijken wat er gaande was. Er moest namelijk wel iets ongewoons aan de hand zijn, als de honden zo met z'n allen blaften. De mannen keken verbaasd naar het beest dat ik met het touw naar het dorpsplein leidde. De honden waren nu stil en keken waaks naar wat de mannen zouden doen.

De chauffeur, die in zijn zoektocht naar de eigenaar naar het dorp was gereden, kwam ontredderd op me af en klaagde: 'Ik kan niet de hele nacht op zoek naar de eigenaar langs de deuren gaan. Er is iets misgegaan, hij is nergens te vinden.'

Hij besloot de koe achter het theehuis te laten staan tot duidelijk werd van wie ze was. Maar de koe wilde niet mee. Ze stond als een berg en bewoog niet.

Mensen waren zo bezig met de koe dat mijn aanwezigheid niemands aandacht trok.

Ik dacht dat het beter was als ik me stilzwijgend terugtrok en naar huis ging, maar een oude man keek me ineens verbaasd aan.

'Is het echt waar?' zei hij blij. Daarna riep hij naar de andere mannen: 'Kijk hoe het leven speelt. De zoon van Akbar, de kleinzoon van Aga Taghi Khan, is terug. Hij lijkt sprekend op zijn grootvader.'

Verwonderd keek ik de oude man aan. Als ik me niet vergist was hij de loopjongen die vroeger in onze saffraanfirma werkte. Een jongen van mijn leeftijd, met wie ik samen de grote saffraanzakken in de opslagruimte rangschikte. Hij bracht de zakken naar binnen en ik zette het merk van de firma met een kwast en sjabloon en rode verf erop. Hoewel we dezelfde leeftijd hadden, zag hij er door het harde leven hier veel ouder uit dan ik.

'Hij is terug, na jaren te zijn weg geweest,' zei de oude man. 'En

hij heeft een koe als een berg met zich meegenomen.'

Hij opende zijn armen naar mij en met tranen in mijn ogen omarmde ik hem.

De andere mannen kwamen naar voren en ze drukten allemaal mijn hand.

'Het lijkt alsof Aga Taghi Khan is teruggekeerd naar het leven,' zei een van hen.

'Hij brengt een bezoek aan zijn oude moeder natuurlijk. Een goede daad, God zal hem belonen,' zei nog een ander.

'Is het een kort bezoek of blijft u?' vroeg een andere man.

'Hij komt zeker om de verloren saffraanvelden te doen herleven?' zei de oude man lachend, die als loopjongen voor ons in de bazaar had gewerkt.

En mijn antwoord was: 'We zullen zien. We zullen zien wat het leven me nog verder te bieden heeft. Nu eerst naar huis, waar mijn oude moeder op me wacht.'

Ik drukte hun handen nog een keer en ik liep terug, de bergen op naar ons eigen huis.

Ik klom hoger en hoger en hoorde zware stappen achter me. De koe. Ze liep me achterna en ik dacht aan de goden. Zij hadden dit gedaan. Zij hadden me met die witte koe beloond voor mijn beslissing om naar huis terug te keren.

En dat alles was niet voor niets. Want ik hoopte, ik wenste, dat mijn terugkeer iets waardigs met zich zou meebrengen. Wat voor iets waardigs wist ik niet, maar in al die onzekerheden was één ding zeker, en dat was mijn vertrouwen in het leven. Want door mijn lange leven had ik geleerd dat wat ik ook wenste, gehonoreerd werd. Ik had natuurlijk geen koe gewenst, en op dat moment liep er wel een koe achter me aan. Maar van wie ze ook was, en hoe het ook geregeld was, en of ze tijdelijk bij me was of niet, ik had er alle vertrouwen in. En bovendien kon ik nu sa-

men met die koe terug naar huis gaan.

Ik pakte het touw van de koe dus op en we liepen verder, naar waar mijn moeder ongetwijfeld wakker was en op me wachtte.